Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 29. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 13-го ЛЮТОГО 1957. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 13, 1957. No. 29. VOL. LXIV.

АМЕРИКАНСЬКІ КОМУНІСТИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ ДАЛІ ПОЛІТИЧНОЮ ПАРТІЄЮ

Ню Йорк. — Кількамісячна дискусія між провідниками комуністичної партії З'єдинених Держав Америки над тим, чи американська компартія має залишитися політичною партією чи перемінитися в ідеологічну виховну асоціяцію, закінчилася перемогою кремлівської лінії, репрезентованої 75-річним провідником партії Вільямом Фостером над опозиціонерами, очолюваними редактором органу компартії нюйоркським „Дейлі Воркером". На конвенції, що відбулася в днях 9 до 11 лютого ц. р. прийнято 300 голосами проти трьох резолюцію, яка постановляє, що комуністична партія ЗДА мусить далі залишатися політичною партією. Водночас із цим підкреслено в резолюції як головне завдання посилення, відбудову і консолідацію комуністичної партії і виведення її з ізоляції, в якій вона опинилася останнім часом. Конвенція комуністичної партії відбулася в Шато Ґарденс при 105 Гавстон Стріт у Ню Йорку, при замкнених дверях, бо президія конвенції не допустила представників газет на залю нарад, мовляв тому, щоб не деконспірувати деяких делеґатів. Під час нарад в другому дні конвенції члени Американсько - Мадярської Федерації, як і представники інших поневолених народів, влаштували під будинком, в якому відбувалася конвенція, антикомуністичну демонстрацію. Учасники демонстрації несли транспаренти із надписами „Припиніть масове душогубство в наших країнах". „Ви є винуваті в актах совєтського народовбивства" та інші. В окремій резолюції конвенція компартії висловила свій „спротив" проти спроб „Айзенгаверівського крила республіканської партії і багатьох з-поміж демократичних провідників використовувати події на Мадярщині для поглиблення холодної війни". Напередодні конвенції американська компартія одержала „дружній" привіт від німецької компартії із закликом втримати дисципліну і далі визнавати провід Совєтського Союзу. Китайські комуністи прислали на руки Фостера телеграму, в якій висловлюють признання американській компартії за її „героїчну боротьбу за мир, демократію і соціялізм в незвичайно важних умовах".

200,000 осіб в ЗДА працюють для комуністів — твердить Волтер

Вашингтон. — Голова Комісії для Поборювання Протиамериканської Діяльности в Палаті Репрезентантів демократичний конґресмен Френсіс Е. Волтер у своєму звіті з праці цієї Комісії заявив, що в цій країні 200,000 осіб працюють для комуністів як шпигуни, саботажисти або пропаґандисти. Він сказав, що це рівняється силі 20 бойових совєтських дивізій. Деякі з тих осіб навіть і не знають, що вони працюють для московських совєтів. 200,000 совєтських аґентів це більша сила від активних вояків американської армії в цій країні, які зорганізовані в 9-ох дивізіях (коло 158,000 вояків). Ці дані про силу комуністів зібрала комісія під час переслухання 400 свідків. Число зареєстрованих комуністів зменшилося, але основне ядро комуністів залишилося і скрито діє далі під різними замаскованими організаціями, голосячи пацифістичні гасла та виступаючи проти допомоги політичним втікачам. — Добродійна організація „Фонд Республіки" склала пожертви, які вийдуть на добро тим, що працювали для комуністів, твердиться в цьому звіті.

Ню Йоркові загрожує страйк Міжнародних Портових Вантажників

Ню Йорк. — В суботу ввечорі розбилися переговори між власниками кораблів і представниками Міжнародної Спілки Портових Вантажників, і внаслідок цього має початися в вівторок 12-го лютого страйк, який спаралізує всі причали порту Ню Йорк—Ню Джерзі. Генеральний дорадник вантажників Луїс Вальдман заявив, що власники кораблів відкинули поміркований домагання портових робітників, які запропонували федеральні посередники, і тепер залишається тільки страйк, який був припинений 80 днів тому на судове зарядження. Можливо, що ще прийде до порозуміння, бо в понеділок 11-го лютого мають ще продовжуватися переговори. В Ню Йорку вже триває страйк робітників буксирних човнів і внаслідок цього метрополія не має оливи до огрівання, і міська управа робить все можливе, щоб оливу діставали ті установи, які її найбільше потребують (шпиталі, дитячі садки і школи). В цій справі мають продовжуватися переговори в понеділок 11-го лютого.

В АМЕРИЦІ

● **Губернатор стейту** Ню Йорк, Аверелл Гарриман визначив дні від 10 до 17 лютого як „Тиждень Вивчення Історії неґрів" в цілому стейті. В цих днях мають вивчати життя неґрів, як „невід'ємну частину американської культури".

● **Американські** скавти-розвідчики, відвідали президента Айзенгавера в Білому Домі, передали йому звіт про свою працю в 1956 році і пляни праці на 1957 рік. Крім того, обмінялися з Президентом подарунками.

● **Судді окружних судів**, члени Найвищого Суду, три-й чотиризіркові генерали та адмірали були присутні на парадному прийнятті в Білому Домі, де як господарі виступали Айзенгавер із своєю дружиною.

● **Президент Айзенгавер** вислав на прийняття урядових працівників звернення, яке відчитав віце-президент Ричард М. Ніксон. В цьому зверненні Айзенгавер заявив, що „об'єднані в вірі і надії, ми матимемо більше сили для здійснення наших завдань служити Богові і ближнім".

● **Демократичний сенатор** із Мізурі С. Геннінґс вніс пропозицію продовжити закон про безплатну видачу молока дітям до 1960-го року. Згідно з цим законом видається безплатно молоко в школах, дитячих садках та літніх таборах молоді.

● **27-річний Лінард Кершки** з Дітройту заявив, що в його душі „з журбою радість обнялась". Цими днями він закінчив університет, а його молода дружина народила йому другу донечку. Та одночасно лікарі сказали щасливому батькові, що житиме він ще тільки 6 місяців „Я матиму чудових 6 місяців життя", сказав Лінард Кершке Якщо ви жили щасливо й повно, то немає значення, в якому віці ви помрете".

● **72-річний Томас А. Брікер** має 50-річну доньку, двох онуків і трьох правнуків. Тепер народила йому 21-річна, п'ята вже жінка 7.5 фунтову доньку, якою тішиться старенький прадідусь.

● **51-річний Майк Ді Туліо** мав заплатити 50-долярову гривну за те, що в п'яному стані вчинив бешкет і поставив спротив поліційному офіцерові. Коли він платив цю кару чеком, якого дістав від міської добродійної установи, суддя Френк А. Седіта заявив: „Ваш чек призначений на харчі, одежу й мешкання, а тому я звільняю вас від плачення гривни".

ABRAHAM LINCOLN
February 12, 1809 — April 15, 1865

Вилсон має в серпні зрезиґнувати з становища секретаря оборони

Вашинґтон. — В політичних колах говорять про те, що секретар оборони Чарлз Е. Вилсон напевно залишить теперішнє своє становище в серпні цього року, коли оборонний бюджет буде ухвалений в Конґресі. Гадають, що найпевніший кандидат на становище Вилсона буде теперішній секретар летунства Донелд А. Кворлес. В серпні закінчує другу дворічну каденцію і голова Об'єднаних Шефів Штабу адмірал Артур В. Радфорд. Конґрес мусів би ухвалювати окремий закон, щоб він міг ще третю каденцію працювати на тому пості. Згідно зі звичаєм становище Радфорда мав би зайняти шеф штабу летунства генерал Натан Ф. Твайнінґ, бо представники армії, фльоти й летунства черґуються на тому становищі, але якщо Кворлес став би секеретарем оборони, то головою штабів мав би бути хтось інший, не з летунства. Нові шефи оборони ЗДА матимуть до вирішення важливу справу: оборонні сили НАТО в Европі зменшуються, а німецькі дивізії ще не зараз будуть готові до дії.

Уряд зменшив допомогу на 8 рільничих продуктів

Вашинґтон. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон повідомив, що зменшується допомогу фармерам на 8 рільничих продуктів: бавовну, овес, ячмінь, риж, сорґум, сою, насіння льону і насіння бавовни. Це зменшення допомоги не означає, що прибутки фармерів мають також зменшуватися, бо в половині січня ц. р. фармери продавали ті 8 продуктів по вищій ціні від тієї, яку платив уряд в 1956 році. Тепер обов'язує пливка допомога фармерам, і тому уряд може зменшувати або збільшувати допомогу за окремі продукти. Фармери будуть продавати ті продукти приватним підприємцям, які дадуть їм вищі ціни, і внаслідок цього не будуть збільшуватися урядові запаси рільничих продуктів.

ЗДА хочуть збудувати радіову стацію в Бразилії

Ріо де Жанейро. — Американська амбасада в Бразилії повідомила бразилійського міністра закордонних справ Хозе Карльоса де Маседо про те, що уряд ЗДА хотів би збудувати на північносхідньому узбережжі Бразилії трансмісійну радіову стацію, яка допомагала б передавати військовим чинникам в Европі і на Середньому Сході потрібні комунікати. Крім того ЗДА просять в Бразилії дозволу на будову трьох так званих „лоренових стацій" для допомоги американській фльоті. („Лоренові" стації — це електронічні далекосяжні прилади, які послуговуються радіовими сиґналами при керуванні кораблями на океані).

В Ню Йорку відбулася величава Академія на пошану І. Франка

Ню Йорк. — Ювілейний Комітет Святкування Роковин Івана Франка в Ню Йорку влаштував 10-го лютого в залі Фешен Інституту Академію, присвячену Іванові Франкові у сторіччя народин. Академію відкрито відіграння на фортепіяні американського та відспіванням українського гимнів. Після того чоловічий хор „Думка" під дириґ. Л. Крушельницького відспівав композицію С. Людкевича до слів І. Франка „Вічний революціонер". Голова Наукового Товариства проф. д-р Р. Смаль - Стоцький виголосив промову про значення Франка в історії українського народу. Баритон Ю. Богачевський відспівав чотири пісні до слів І. Франка „Безмежнеє поле" (муз. М. Лисенка), „Як почуєш в ночі" (муз. Д. Січинського) та дві композиції І. Соневицького „Неперехідним муром" і „Твої очі". Об'єднані хори Ню Йорку („Боян", „Думка" і „Мішаний хор") під дириґ. І. Соневицького відспівали кантату К. Стеценка до слів І. Франка „Єднаймося". Акомпаніювали Оля Дмитрів, Ганна Придаткевич і Роман Стецура. В другій частині ставлено монтаж з поеми „Мойсей" у виконанні Українського Театру в Америці під мистецьким керівництвом Йосипа Гірняка. Мистецьке оформлення слова О. Добровольської, вокально - емоційне оформлення поеми М. Фоменка, музичним керівником був Л. Крушельницький, а озвучення й освітлення було проєктоване В. Змієм. Виконавцями цього монтажу були Й. Гірняк (Мойсей), М. Яблонський (Авірон), І. Шуган (Датан), О. Добровольска (Азазель) і В. Змій (Єгова). Крім того, голос поета" рецитували пані Г. Дерлиця, В. Калин, О. Кириченко, І. Куліш, Л. Крушельницька і Л. Малинович та панове М. Василик, М. Дячишин, В. Змій, І. Шуган і М. Яблонський. В „вокальному супроводі" під дириґ. Л. Крушельницького виступали пані О. Бучовська, О. Колодій, Н. Пашківська і Ганна Придаткевич та панове І. Замятий, О. Марак, В. Реннер, І. Рибальченко, Й. Длябога і С. Шпєх. Академія пройшла з повним успіхом, заля була майже заповнена і публіка з вдоволенням залишила залю, відходячи з цієї вдалої під кожним оглядом імпрези.

ПРЕОСВ. КИР АМВРОЗІЙ СЕНИШИН З'ЯСУВАВ СВОЄ СТАНОВИЩЕ ДО ДЕЯКИХ ГРОМАДСЬКИХ СПРАВ У СТЕМФОРДСЬКОМУ ЕКЗАРХАТІ

Стемфорд, Конн. — Минулої п'ятниці, 9-го лютого, відбулась тут в полудневих годинах зустріч Преосв. Кир Амврозія Сенишина, Екзарха Стемфордської Української Католицької Дієцезії, з представниками поодиноких громадських організацій, ціллю якої було устійнити взаємні відносини між Церквою та народними і політичними організаціями на терені Стемфордської Екзархії, до якої належать стейт Ню Йорк та стейти Нової Англії. В зустрічі, яка відбулася в епископському палаці з ініціятиви і на запрошення Владики, взяли участь представники УНСоюзу, Пласту, СУМА і ООЧСУ, а предметом вияснень були зокрема такі справи, як релігійна і церковна опіка та обслуга молоді і її літніх таборів, посвячування прапорів та взагалі взаємовідносини між Церквою і народними організаціями і їх активністю. Владика, що знаменито орієнтується в мозаїці нашого громадського життя, з'ясував своє становище до поодиноких справ в рямках церковних повинностей та з увагою вислухав завваг і побажань запрошених представників організацій. Український Народний Союз репрезентував на цій зустрічі його голова, п. Дмитро Галичин.

Сесія УНРади відложена до 16-го березня

Мюнхен, Німеччина. — Українське Інформаційне Бюро в останній хвилині повідомило, що „з огляду на те, що фракції Української Національної Ради ще не докінчили своїх підготовчих переговорів відносно питань, які має розглядати 4-та сесія УНРади, Президент УНР відклав реченець скликання сесії з 9-го лютого на 16-те березня 1957". Це вже, якесь там з черги відложення цієї сесії УНРади, віддзеркалює ту кризу, яку ця інституція вже від довшого часу переходить. Повідомлення про відложення сесії з 9-го лютого на 16-те березня наспіло щойно в понеділок, 11-го лютого.

Маршал Жуков на послугах совєтської політики шантажу

Ню Делі. — У 19-му дні свого перебування в Індії, — совєтський маршал, військовий міністер СССР Георгій К. Жуков виступив на прийнятті, що його дала совєтська амбасада в Ню Делі для керівних державних діячів Індії, з відомими вже трафаретними обвинуваченнями і шантажовими погрозами під адресою З'єдинених Держав. — Відповідаючи на запити журналістів, він висловив „переконання", що нова політика ЗДА у відношенні до Середнього Сходу, сформульована у „доктрині Айзенгавера" є „кроком до нової війни". Ця політика мовляв, це підступна „пастка для народів Середнього Сходу, щоб їх поярмити американським імперіялізмом". Це „нове видання — заявив Жуков — старого колоніялізму". Жуков назвав президента Айзенгавера своїм „давнім приятелем-вояком", але, мовляв, Жуков „не знає", чи Айзенгавер не змінився від того часу, коли був вояком. — У зв'язку з цією заявою Жукова пресовий секретар Білого Дому Джеймс Гаґерті, який разом із Президентом виїхав на один тиждень до Томасвіл у Джорджії, пригадав, що сам през. Айзенгавер у своєму зверненні до Конґресу висловив був переконання, що предложена ним нова політика у відношенні до Середнього Сходу викличе атаки від Совєтів.

Король Савд славить порозуміння з ЗДА

Вашинґтон. — Король Савді Арабії відлетів в суботу 9 ц. м. літаком през. Айзенгавера „Колюмбіна II" до Азорів, звідкіль він відлетів еспанським літаком до Еспанії, як гість голови еспанської держави, генерала Франко. Його прощав іменем Президента віце-президент Ніксон, що його король Савд запросив прибути до Савді Арабії. Король Савд ще в останній хвилині ствердив, що його перебування в ЗДА і переведені у Вашинґтоні розмови „зробили на мене велике враження" та що він зворушений прийняттям, що його зазнав. Напередодні від'їзду короля Савда появився офіційний комунікат Президента і Савда, схоплений у вступі і шести точках. У вступі говориться, що Президент і король Савд, а також їхні найближчі дорадники перевели від 30 січня ц. р. і впродовж наступних 10 днів низку зустрічей і розмов, „які дали нагоди ствердити тісну приязнь, що існує вже довго між Савді Арабією і З'єдиненими Державами. В атмосфері сердечности король і Президент обмінялись поглядами як обидві держави мають співпрацювати у закріпленні миру на Середньому Сході".

У четвертій точці комунікату говориться, що Президент поінформував короля Савда про дійсний зміст „доктрини Айзенгавера" та що король „прийняв із задоволенням ці пояснення" та запевнив през. Айзенгавера, що він „вітає кожний крок, який підтримує принципи Об'єднаних Націй щодо незалежности й суверенности держав та самовизначення народів".

НІКСОН І РАДФОРД ПРОЩАЮТЬ САВДА

Король Савді Арабії прощається перед відлетом з Вашинґтону з віце-президентом Ричардом Ніксоном. Посередині — голова шефів об'єднаних штабів, адмірал Артур Радфорд.

В АЛЬЖИРІ ШАЛІЄ ТЕРОР

Альжир. — Для підкреслення ваги вимог, що їх зголосили речники альжирського визвольного руху на терені Об'єднаних Націй, де саме ведеться дебата над тамошніми відносинами, націоналістичне підпілля альжирців посилило терористичну акцію. В неділю 10 лютого ц. р. терористичні бомби спричинили смерть багатьох осіб і паніку серед глядачів двох футбольних мечів в Альжирі. Три бомби вибухли майже одночасно на міському грищі. — Згинуло сім европейців, а коло 40 було ранених. Між убитими був сьомирічний хлопчина. Трьох мусульман застрелено під час їхньої втечі, а багатьох потурбовано, коли обурені европейці шукали пімсти на приявних мусульманах. За кілька хвилин перед отим вибухом, два подібні вибухи сталися на другому грищі, т. зв. Ель Біяр, де змагались дві відомі місцеві дружини копаного м'яча. Від вибуху згинула одна 21-річна жінка, що працювала на французькій летунській базі, а шістьох французів були важко поранені. Обидві розгри відкликано й поліція очистила стадіони від глядачів. Переведено численні арештування. Крім тих двох атентатів, вночі з суботи на неділю кинено бомбу до каварні в Альжирі. Згинув один француз і один мусульманин, а 11 французів і одна жінка були ранені. Один европеєць і один мусульманин згинули від бомби в містечку Монтаньяк. Біля Тюренн, на шляху від марокканського кордону до Орану, французьке військове вантажне авто наїхало на міну. Згинуло сімох вояків, а три були ранені. Знову ж у бойових сутичках між партизанами і французьким реґулярним військом, вбито 66-х мусульманських партизанів. Скількости французьких жертв не проголошено.

Тим часом на Об'єднаних Націях існують три течії. Азійсько-африканський блок виготовив резолюцію, яка вимагає від Франції, щоб вона признала Альжирові право самовизначення. Частина делеґатів підтримує становище Франції, що Об'єднані Нації не можуть вмішуватись у внутрішню політику держав, які самі мають поладнати складні проблеми з своїми чужонаціональними громадянами. — Врешті третя, посередницька група пропонує резолюцію, яка признавала б заслуги Франції для піднесення цивілізації й економіки в Альжирі та висловлювала б надію, що Франція зуміє довести в Альжирі до замирення і перевести реформи для добра тамошнього народу. Наради в ОН над цією справою продовжуються.

Ізраїль не хоче слухати Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — Уряд Ізраїлю рішуче відмовився підпорядкуватись резолюції про негайне і беззастережне відкликання ізраїльських військ із обширу смуги Ґази та побережжя затоки Акаби, поки він не дістане ґарантії, що ті обшири не будуть використовувані Єгиптом знову для терористичних випадів проти Ізраїлю і внеможливлювання ізраїльським кораблям плавби Червоним морем та Суезьким каналом. У цій справі Бен Ґуріон відповів Президентові на його листа. Ізраїль вважає, що такою ґарантією було б публічне ствердження Єгиптом, що він гоноруватиме постанови перемир'я з 1949 року, або безпосередній договір між Єгиптом і Ізраїлем, або цивільна адміністрація Ізраїлю на квестіонованих обширах під контролею ОН, чи нова ґарантія від ОН або від З'єдинених Держав. Для підтримання поваги рішення ізраїльського уряду, в Єрусалимі, Тель Авів й інших містах Ізраїлю відбулися в минулу суботу масові зібрання й демонстраційні походи. Демонстранти гостро таврували персонально секретаря ОН Даґа Гаммершилда, закидаючи йому сторонничість у користь арабів. Окремі промовці домагались димісії Даґа Гаммершилда. Член уряду, що промовляв до 80.000-ої маси в Тель Авіві, запевняв, що Ізраїль не злякається міжнародних санкцій, якими погрожують Ізраїлеві на Об'єднаних Націях, бо, мовляв, це ніщо нове для жидівського народу. „Це традиція від тисячі років". На терені ОН 18 арабських країн дійсно приготовляють резолюцію, що закликає до політичних і господарських санкцій проти Ізраїлю за його непослух Об'єднаним Націям, але вони буцімто не зможуть дістати потрібних двох третіх голосів. Частина делеґатів, а також деякі чільні американські політики, як сен. Новленд і сен. Вайлі, а також обидва республіканські сенатори з стейту Ню Йорк, сен. Айвс і сен. Джевітс, вважають, що не можна накладати санкцій проти Ізраїлю, коли не прийнялось ніяких санкцій проти Совєтів за їх поведення на Мадярщині, ані проти Мадярщини за відмову допустити обсерваторів ОН, ані проти Єгипту за злегковаження резолюції Ради Безпеки ОН і не дозволювання ізраїльським кораблям користати з інтернаціональних вод, що прилягають до єгипетської території. Тому ця ситуація дуже складна.

У СВІТІ

● **Папа Пій XII** екскомунікував мадярського духовника о. Ричарда Горвата, який, співпрацюючи з комуністами, погодився стати секретарем прокомуністичної організації „духовників миру". Коли кардинал Міндсенті вийшов був на волю після вибуху антикомуністичної революції у Будапешті, він негайно усунув від виконування священичих обов'язків о. Горвата. Теперішня екскомунікація позбавляє Горвата не тільки священичого стану, але й права приймати св. Тайни.

● **В Японії** великого шуму наробила смерть 46-річної селянки Нака Саґай, яка — всупереч перестерогам — вийшла на поле, де американські вояки відбували вправи з стріляння. Збираючи гільзи з куль, які, як мосяжний брухт, мають в Японії чималу вартість, жінка була поцілена заблуканою кулею і згинула. В зв'язку з тим японські комуністи і соціялісти посилили свою кампанію проти американських баз в Японії.

● **Вацлав Лєвіковський**, як полковник польської політичної поліції, служив разом із Юзефом Святлом, що втік до ЗДА. В серпні 1951 року заарештував він разом із Святлом Владислава Ґомулку. Коли Ґомулка вийшов на волю і восени минулого року став диктатором, Лєвіковський був амбасадором Польщі в Москві. Коли Ґомулка минулого листопада приїхав на чолі комуно-польської делеґації до Москви на переговори з кремлівськими диктаторами, Лєвіковський „захворів" і „лікувався" поза Москвою, а появився аж після від'їзду делеґації до Варшави. В місяць після того відкликали його з того становища, але він не хоче вертатися до Варшави і не покидає будинку польської амбасади, знаючи, що він миліший Хрущову, аніж Ґомулка.

● **На Кипрі англійці знайшли** могилу свого вояка Доналда Шілда, який зник у м. Фамаґусті 17 квітня мин. року. Через місяць після того грецькі терористи повідомили летючками про те, що вони скарали Шілда на горло „у відплату" за повішених англійцями терористів. Проте, Шілда знайдено з простреленою головою. — На підставі анонімного доносу, англійська поліція схопила 24-річного грецького революціонера Еванґельоса Еванґелякіса, за голову якого була призначена нагорода 14,000 дол.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

З НАГОДИ ДНЯ ЛИНКОЛНА

Між вісьмома урядовими святами, до яких зараховується Новий Рік, Велика П'ятниця, Пропам'ятний День, День Незалежности, День Праці, День Колюмба, День Подяки і Різдво Христове, Америка має ще два свята, в яких відзначає народження двох своїх найбільших історичних постатей: Вашингтона, 22-го лютого, і Линколна, 12-го лютого. Вже цей факт вказує, що американський нарід, такий багатий на великі історичні постаті, цих двох своїх мужів, Вашингтона і Линколна, вважає за найбільших з великих. За таких їх уважає і повинен вважати весь людський рід. І не без причин.

Було б даремним трудом пробувати характеризувати Абрагама Линколна, 16-го президента З'єдинених Держав, у короткому редакційному коментарі. А проте, таку спробу роблено вже 64 рази в тепер уже 64-річній „Свободі", як зроблено її безліч разів у найрізноманітніших інших виданнях не тільки періодичних ,але й спеціяльних, линколнівських. І ці спроби ніколи не припиняються, бо ця тема є так само вічна, як вічними є індивідуальність і діло цього Великого Еманципатора, як назвав його з вдячности американський нарід.

Згадаймо висловлені і здійснювані Линколном лише три з його справді вічних принципів: „Влада народу, через нарід і для народу не зникне з лиця землі"; „Я вірю, що не може вдержатися постійно влада наполовину невільна і наполовину вільна"; „Я так само не хотів би бути поневолювачем, як не хочу бути рабом".

Це — короткі сентенції, але скільки в них мудрости, яка глибока філософія! Що більше, скільки в них актуальности на тодішні часи, на сьогодні і навіки!

З нагоди цьогорічного відзначування дня Линколна, хочеться звернути увагу радше на одну дуже пекучу у нас проблему :наявний брак заінтересування, якась дивна нехіть бодай пробувати пізнати основніше те, що лягло в основу, що є змістом та ціллю нашої системи, що нерозривно зв'язане саме з Линколном. Скажімо собі одверто: скільки є між нами людей, які знали б Линколна, скільки є таких, які хотіли б пізнати і скільки є таких, які хотіли б цьому віддати відповідний час і труд? Цей самий запит можна було б поставити і відносно Вашингтона, і відносно Америки, як цілости. Це стосується і до демократії, як філософічної системи і суспільного ладу.

Візьмімо ,для прикладу, ту нашу молодшу ґенерацію з України, яка в різних обставинах та під різними окупаціями на рідній землі в такий чи інший спосіб знайомилась чи її знайомили з всілякими „вченнями", філософіями і теоріями різних тоталітарних систем. Одні мусіли вивчати всілякі довші й коротші курси марксизму, інші інтересувались в обставинах фашизмом, часто у шляхетному переконанні, що він є антитезою, антиподом марксизму та большевизму; взагалі була або необхідність, або мода пізнавати і вивчати якусь точно означену ,накинену ідеологію.

Остання війна практично потвердила злочинну схожість і схожу злочинність та все безглуздя тих ідеологій. Немає квестії, що вся українська маса їх відкидає і заперечує. Але самого тільки відкидання та заперечування ще далеко не вистачає, бо злу треба протиставити добро, а відкиданим та заперечуваним злочинним ідеологіям треба протиставити ідеологію добру .Демократія — це велика ідеологія, це велика філософія і система, і хоч вона вважається модерним плодом західної цивілізації, її коріння і її філософія, як і сама назва, сягають в сиву давнину — аж до 5-го сторіччя перед християнською ерою. Америка і такі її основоположники, як Вашингтон, Джефферсон і чи не в першу чергу Линколн, дали свій рішальний вклад в розвиток та оформлення модерної демократії.

Американське життя і американська система, при всіх своїх контрастах і всій своїй мозаїчності, є незрівняні й неперевершені. Американська воля, американський добробут і американський проґрес стали мрією людей і народів. Чи не варто з цього не тільки повними пригорщами користати, але й пізнати це все до самого споду? Кожний з нас, хто в Америці вродився, хто є її громадянином чи мешканцем, вірить в американську систему і в американський спосіб життя, бо й як в них не вірити, коли вони дають кожному з нас те, що не може сьогодні дати жадна інша країна і жадна інша система. Проте, для оборони і кінцевої перемоги демократії потрібна не тільки віра, але й знання, яке цю віру може тільки скріпити. Одним з наріжних каменів цього знання повинно стати пізнання Линколна, Великого Еманципатора.

ТІНІ НАД ДОПОМОГОЮ ЗАКОРДОНОВІ

Між голосами сірих громадян, що їх майже всі американські газети щоденно оприлюднюють в найрізнородніших публічних справах, можна було вичитати здивування, а то й обурення, чому спершу Палата Репрезентантів ,а тепер ще більше Сенат так довго пораються біля зголошеної на самий Новий 1957-ий Рік резолюції Президента, яка формулює т. зв доктрину Айзенгавера, себто нову американську політику у відношенні до Середнього Сходу. Мовляв: чому отягатися з цією справою і викликати за кордоном враження, що Конґрес, отже умандатовані представники уряду, не дуже то погоджуються з пляном Айзенгавера, коли цей плян добрий, правильний і доцільний? Запит цілком логічний ,але й зраджує велику непоінформованість. Конґрес від самого початку ставився до „доктрини Айзенгавера" позитивно. Коли ж найбільші застереження викликає економічна сторінка тієї доктрини — поміч середньо-східнім державам грішми й доставами для скріплення їх господарської ситуації і підвищення життьового рівня населення, — то головно тому, що дотеперішній досвід Конґресу із щорічним видаткуванням колосальних сум на допомогу закордонові виказує такі сумні моменти, що наші законодавці стали на цьому пункті надзвичайно чулими, недовірливими й критичними .Не щодо самого принципу допомоги, що його всі визнають і ніхто не квестіонує ,а щодо доцільности в конкретних випадках і щодо способу видаткування та зужитковування.

Передусім — дуже трудно зорієнтуватися ,скільки властиво Америка видала на закордонну допомогу в минулому й попередніх роках і скільки задумує видати на найближчий рік. Себто: вправді в щорічному бюджеті говориться про це в окремій позиції, але ця позиція деталізована заторкує різні ресорти. Напр., за бюджетовий 1955/56 рік видатковано на допомогу чужим країнам кругло 4,648,00,000 долярів, на що склалася беззворотна допомога грішми і різнородними доставами, в першу чергу доставами зброї та харчів, і зворотні позички, дані також чи то готівкою чи зброєю, матеріялами і товаром. Коли ж перевірити цю квоту за деталізованими позиціями бюджету по стороні видатків, то це дуже складна справа .Між фондами у розпорядженні Президента є 5,469,000 дол. на „негайні потреби в міжнародних справах", 2,447,630, 992 дол на „поширення оборонної продукції" (м. ін. і замовлювання зброї у фабриках в Італії) й „інші". У рубриці „взаємна безпека" є видаткова позиція 2,447,630,992 дол., але окремо на Адміністрацію міжнародної кооперації видатковано 73,426,302 дол., а на „іншу взаємну безпеку" 1,588,490,935 дол. У найновішому прелімінарі бюджету, що його представив Президент 16 січня -957 р. на круглу квоту 72 більйони дол., на допомогу закордонові призначено кругло 4,400,000,000 долярів. У цій сумі 1.950,000,000 дол. є на безпосередню економічну поміч, решта — військові достави. Нема сумніву, що в цьому році, як і в попередніх, вестиметься завзята боротьба між урядом і Конґресом над тією позицією, бо напевно знайдеться чимало гострих критиків ,тієї загальної суми та окремих її позицій. В цьому році боронитиме цю справу передусім директор Адміністрації міжнародної кооперації, Дж. В. Голлістер. Але той самий уряд мав уже кілька різних назв: Адміністрація Економічної Кооперації, Аґенція Взаємної Безпеки й Адміністрація Закордонних Операцій. Існувала також окрема Адміністрація Технічної Кооперації з закордонним тереном діяння .За останніх шість років було 5 голів централі для допомоги закордонові з різними титулами (попередником Дж. Б. Голлістера був Герольд Стассен ,тепер асистент Президента в справах роззброєння). Це величезна установа, яка має свої представництва у 50 країнах всіх частин світу і затруднює буквально тисячі службовців. На терені тих країн реалізується в теперішній час коло 2,000 великих технічно - промислових, військових чи гуманітарних проєктів. Це така величезна ділянка, що самі конґресмени і сенатори губляться в деталях. Найгірше ,що час від часу виринають закиди як щодо цілей, на які ідуть фонди, так і щодо способу господарювання ними .Тепер існують вже три слідчі Підкомісії Конґресу для цих справ, а окреме слідство переводить Білий Дім.

Останнім часом багато шуму наробила, напр., справа допомоги Іранові. Ця середньо - східня країна дістала від ЗДА до цього часу коло 300,000,000 дол. Окрема Підкомісія Конґресу для міжнародних операцій досліджує період близько 5-річного урядування там Вільяма Е. Варна в характері головного репрезентанта Адміністрації Закордонних Операцій, чи пак Адміністрації Міжнародної Кооперації. Він поділив був Іран на 10 районів з своїми окремими бюрами в кожному районі, що разом затруднювали понад 400 службовців. Одне з таких підлеглих Варнові бюр утримувало 55 авт, 41 водія і 55 службовців. Варнові закидають страшенно неекономічне, недоцільне та розтратне господарювання. Він передусім злегковажив існуючі в Ірані величезні власні запаси нафти, як джерела електричної енергії, і вперто намагався здійснювати надзвичайно коштовний і нереальний плян будови велетенської гідроелектрівні. Всупереч усім фаховим порадам у Теґерані і Вашингтоні він раз-у-раз відкидав пляни будівництва електрівні з паровими ґенераторами для Теґерану, 1,200,000 мешканців якого до цього часу мають тільки маломістечкову електрівню, а настоював на будові греблі в горах на ріці Карад для гідроелектрівні. Різні критики й опоненти Варна дивним дивом попадали в неласку й відходили з своїх становищ. Сам же Варн став тепер „економічним координатором" в Кореї, себто довірено йому виконування одної з найбільших американських програм допомоги закордонові.

На цю тему в американській пресі появились дуже гіркі завваги. Не дивниця, що в Конґресі дуже неохоче ставляться до кожного внесення на позачергову допомогу чужинним країнам. У згаданій на вступі резолюції Президента про Середній Схід говориться про 200 мільйонів долярів на найближчі два роки, як про додаткову допомогу, але далі уряд буцімто передбачає потребу видаткувати ще 400 мільйонів. І саме над цією точкою ведуться найдовші дебати.

ЗАМІСТЬ ПЕРЕВИКОНАННЯ — ВІДСТУП

Рік тому, на двадцятому з'їзді комуністичної партії Совєтського Союзу, з великими оплесками і ще з більшим пропаґандивним криком прийнято плян т. зв. шостої п'ятирічки. В статтях, писаних з цього приводу совєтськими пропаґандистами і в Совєтському Союзі і по комуністичних органах на Заході, підкреслювано з патосом, що Совєтський Союз, виконавши, а то й перевиконавши поставлені в цьому пляні завдання і цілі, переженe навіть таку капіталістичну країну заходу, як З'єдинені Держави Америки.

Не минуло й року, а вже не тільки совєтські економісти, але й совєтські пропаґандисти примушені були злетіти з підхмарних циферних висот до цілком таки реальної совєтської дійсности, признаючи, що більшости поставлених в тому пляні цілей виконати годі, і що тому треба деякі з них обмежити, а з дечого, що вже пропаґувалося як неминуче досягнення, зрезиґнувати. Совєтські самодержці починають виправдуватися, що пляни укладалося без уваги на людські спроможності та на місцеві можливості і тому треба перевести „деяку" ревізію встановлених цілей, достосовуючи їх більше до... життя. Зокрема, совєтські економісти і совєтські політики заговорили раптом про... перенапруженість робітників встановленими нормами, яка в багатьох випадках привела не тільки до спаду продукції, але й до робітничих заворушень.

Відступ від цілей, проголошених з таким шумом у шостому п'ятирічному пляні, зафіксовано під час сесії Верховного Совєту СССР, що відбувається у Москві, зокрема на нарадах мин. тижня, присвячених „розглядові" чи вірніше „схваленню" бюджету. Як звичайно в совєтських умовинах, прикрито цей відступ різним пропаґандивним галасом, що нічого спільного з реальною дійсністю не має.

На згаданій сесії обговорювано не тільки запропонований совєтським міністром фінансів Зверевим бюджет Совєтського Союзу на 1957 р., що починається в СССР з 1 січня, але й господарський плян на 1957 рік, що його пропонував голова державної економічної комісії далекосяжного плянування Міхаїл Г. Первухін. Він попередив членів Верховного Совєту, що досягнення совєтської індустрії в 1957 році будуть нижчі, як минулими роками, і що немає підстав покладати якісь надії на виконання поставлених у поточному п'ятирічному пляні цілей. З поданих ним цифер виходить, що виробництво деяких життьово важливих сирівців буде драстично зменшене. Наприклад, замість запланованих рік тому 53 мільйонів чавуну, випродукують приблизно 45 мільйонів, замість 68.3 мільйона тонн сталі вироблять всього 60,5 мільйона тонн, видобуток вугілля становитиме не 593 ,а 530 мільйонів тонн і продукція електричної енерґії буде менша аж на 45 більйонів кіловатгодин. (275 замість 320 більйонів). Відповідно буде зменшений і видобуток інших сирівців. Повідомляючи про такий відступ від запланованих досягнень, чи пак плянових цифр, Первухін пробував заспокоїти членів Верховного Совєту процентовими даними, мовляв, індустрійна продукція в 1957 році буде на 7.1 відсотка вища, як в 1956 році, в тому числі тяжка індустрія зросте на 6.8 відсотка і легка — на 5.9. Головну увагу в 1957 році совєтські економісти хочуть звернути на видобуток нафти і газу, як пальних і рушійних засобів, доконечних не тільки для втримання індустрії на штучно піднесеному рівені, але й з огляду на провал запланованої електрифікації, з допомогою якої сподівалися Совєти розвинути індустрійну продукцію. Обіцяв Первухін ще черговий раз збільшити державні витрати на будування домів, і направити, асиґнуванням 30 більйонів рублів, минулорічний провал у цій ділянці. А наприкінці примушений був ствердити ,що і т .зв. національний прибуток в 1957 році буде на 4 відсотки нижчий, як у 1956 році.

Подані Первухіним цифри і відсотки свідчать про те, що Совєти мусіли зрезиґнувати з роздутих штучно цифер, ревідуючи свої пляни і достосовуючи їх до реальних можливостей. В порівнянні з цими даними й цифрами, позиції запропонованого Зверевим нового совєтського бюджету, що мав би виносити 614,800,000,000 рублів у прибутках і 601,800,000,000 у видатках, позбавлені якогось значення. Яку бо вагу в цілій совєтській державній і мілітарній системі може мати те, що військовий .бюджет зредуковано з 97,800,000,000 рублів на 96,700,000,000, тобто всього на не цілий більйон рублів? Тож для воєнних цілей в СССР працюють всі важливіші ділянки індустрії. Тому самохвальбу Первухіна й інших совєтських економістів, що Совєтський Союз спрямував свою індустрію на „мирні шляхи" і що з того погляду З'єдинені Держави Америки повинні брати приклад від Совєтів ,треба трактувати як звичайну демагоґію, розраховану на несвідомих совєтських громадян і наївних людей на Заході.

ІСТОРІЯ ШВЕДСЬКО - УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН В НОВОМУ СВІТІ

Чи мала Швеція українську політику перед Карлом XII? А коли мала, то від якого часу й яку?

На це питання у кожного з нас є завжди готова відповідь: певно, Швеція мала свою українську політику, про що свідчать її союзи з Україною часів Хмельницького й Мазепи.

Але в дійсності справа не така проста, в чому переконався наш відносно молодий дослідник шведських державних архівів, д-р Б. Кентржинський. І не так легко було йому отримати признання за працю про Карла X Ґустава, яку видано державним коштом у Швеції, і не так легко було йому в зв'язку з цим отримати близько 2,000,000 франків стипендії від державного шведського Гуманістичного Фонду для продовження своїх дослідів у архівах Франції, Англії, Німеччини, Італії, Греції та Туреччини.

Заходами Українського Академічного Товариства відбулася в Парижі доповідь д-ра Б. Кентржинського на тему „Українська політика Швеції у XVII та XVIII ст.".

Автор доповіді, прибувши кільканадцять років тому до Стокгольму, кинувся досліджувати часи Карла XII, бажаючи висвітлити цю добу на базі шведських архівних даних ,до яких наші історики досі не мали доступу, коли мова про непубліковані матеріяли. Відразу він ствердив, що концепція східньої політики, а в тому числі й політики супроти України Карла XII була така викінчена, що не могла постати в голові великого вояка без традицій і досвіду, які сягали б глибше. І тому кинувся в архівні розшуки української політики Швеції.

Початки цієї політики сягають 1601 р. З цього року є рапорт шведського емісара у Варшаві, в якому сказано, що козаки нахваляються здобути шведську корону для польського короля. Ось тут і криється початок шведської політики супроти України. Ривалізація двох галузей династії Вазів кидала Польщу й Швецію у безнастанну боротьбу. І Швецію цікавила від 1601 р. Україна виключно як ослаблення Польщі.

Таким чином можна сказати, що українська політика Швеції була, але була наскрізь неґативна. В архівах Стокгольму знаходяться десятки тисяч рапортів про Україну — ціла на ті часи енциклопедія українознавства. З вибухом повстання Хмельницького Швеція тримає в Данціґу 6 аґентів, завданням яких було збирати вістки про Україну й події на польсько-українському фронті. Уряд Швеції усталює спеціяльну комунікацію з Данціґом, щоб доставляти якнайшвидше ті рапорти. Але ця політика має на меті тільки послабити Польщу ,нехай навіть шляхом загнання України під московський протекторат. І це шведи пропонують московському цареві кілька разів від 1601 р., що дає підстави д-рові Б. Кентржинському назвати Швецію „батьком концепції Переяслава", бо Москва відхилила цю пропозицію з огляду на свою слабість.

В нашій уяві Швеція завжди була наставлена проти Москви, як свого конкурента над Балтиком. Так, конкурентом своїм Швеція Москву вважала, але після миру в Столбовому (1617 р.), яким Москва зрікалась портів над Балтиком, Швеція в особі канцлера Оксеншерни, що в рр. 1615-1654 був справжнім диктатором закордонної шведської політики, а за малолітства королеви Христини правив державою, — Швеція стояла на позиції, що між нею і Москвою нема ніяких підстав для ворогування, а є всі підстави для традиційної приязни. І коли за намовою Хмельницького татари пропонують Швеції союз проти Москви, то Оксеншерна негайно повідомляє про це московського царя.

Все змінюється щойно в 1653 році. Цієї зміни не помічали й досі не помітили шведські історики. Сотки праць шведської історіографії вважають, що в рр. 1653-54 Карло X Ґустав готувався до війни проти Польщі. Сенсаційність праці д-ра Б. Кентржинського полягає в тому, що він довів, що король тільки маскував підготовою до війни з Польщею свої справжні пляни: війни проти Москви. Тому він відправляє ні з чим послів Бранденбурґу й Семигороду, які були певні, що він піде проти Польщі ,а веде розмови з Данилом Греком, висланцем Б. Хмельницького.

Карло X Ґустав був першим шведським королем і політиком, який зрозумів небезпеку Москви. Він випередив свій час, бо тоді його концепцію поділяв тільки кардинал Мазарен, керманич французької політики. Король докладно розробив зовсім нову концепцію східньої політики Швеції, в якій Україна була головним філяром коаліції проти ворога Заходу — Москви. Досконала концепція Карла XII була тільки слабшим повторенням ідеї Карла X Ґустава, який дав своєму великому нащадкові всі елементи тієї концепції, включно з союзом з Туреччиною, татарами і т. п. Українську державну самостійність у цій концепції наголошував Карло X Ґустав ще сильніше, як Карло XII.

Українці Парижу вислухали свіжу доповідь з великим зацікавленням. Обороною своєї праці перед шведським ученим колом викликав д-р Кентржинський цілу бурю, бож змушує цим шведську історіографію до кардинальної ревізії поглядів. Шведський генеральний штаб висилав аж п'ятьох представників свого Історичного Відділу, щоб збити концепцію українського науковця. Не маємо сумнівів, що як оборонив д-р Б. Кентржинський свої тези перед шведськими вченими, так оборонить і перед вченими Польської Академії Наук, яка заповіла офіційно дискусію на базі польських архівних даних.

О. Д-вич

СЕСІЯ ВЕРХОВНОГО СОВЄТУ СССР

5-го лютого відкрилась чергова сесія Веховного Совєту СССР. „Справжні представники народу", чи пак совєтські маріонетки, звані членами Верховного Совєту, з'їхалися до Москви, щоб одноголосно проголосувати в справах зовнішньої політики і в різних справах адміністративного характеру. Міністер фінансів А. Зверєв зробив доповідь про економічне становище країни і оголосив бюджет на 1957 рік. Видаткова частина нового бюджету на 6 мільярдів рублів, тобто приблизно на 6%, менша від видаткової частини бюджету минулого року. У передовій статті „Правди", присвяченій цій сесії, сказано дослівно: „Верховний Совєт СССР далеко більше демократичний законодавчий орган як, наприклад, Конґрес ЗДА".

Д-р М. Дудра

З ЛОНДОНУ ДО КАПРІ

(З відвідин Европи)

(3)

Беручи під увагу таке велике біологічне і матеріяльне послаблення української спільноти в Англії, треба дивуватись живучості українського духа, який виявляє себе у всяких можливих формах навіть у найбільш невідрадних обставинах. Українці в Англії ще й сьогодні не тільки розвивають свою національну культуру, суспільну та політичну діяльність, але й помагають матеріяльно українським інституціям в інших европейських країнах.

Більшість українців в Англії зорганізовані в Союзі Українців Британії, який начислює коло 18.000 членів згуртованих у 123 осередках, головно в Лондоні та в таких центрах текстильної промисловости як Братфорд, Манчестер і Рочдейл. СУБ має в Лондоні свій Народний Дім, де міститься централя організації та деякі споріднені інституції, та Народні Доми в десятьох осередках на провінції (по два в Манчестері і Галифаксі). Очевидно, це скромні доми; навіть найбільш репрезентативний Дім в Лондоні коштував всього 17.000 долярів. Та при даних матеріяльних відносинах української спільноти в Англії і це великий успіх. Крім того, СУБ утримує Оселю Інвалідів, яку закуплено в 1949 році в Сиденгорсті, за 45 миль від Лондону: там перебуває тепер понад двадцять інвалідів та хворих.

СУБ видає тижневик „Українську Думку", а в Лондоні виходить ще місячник „Визвольний Шлях" та англомовний квартальник „Юкрейниєн Ревю". Об'єднання Українців в Англії, яке вирinуло в останніх роках через політичні розходження та яке начислює коло 800 членів, головно інтеліґенції, не має свого власного органу.

Дві третини українців в Англії це греко-католики, решта — православні. Греко-католики мають 15 священиків та свої власні церкви в Лондоні, Манчестері, Рочдейлі і Единбурґу. В Наттінґемі українці винайняли на 20 років римо-католицький костел, а в інших місцевостях Богослуження відбуваються в римо-католицьких костелах в пополудневих годинах. В Лондоні, крім церкви, яка коштувала 23,000 долярів, є ще маленька капличка на недавно набутому приходстві. Тут міститься не тільки лондонський парафіяльний уряд, але й Генеральний Вікаріят Української Греко-Католицької Церкви в Англії, що його очолює о. мітрат А. Малиновський, бувший професор та ректор духовної семінарії і бувший Апостольський Адміністратор Лемківщини. Православні українці мають всього двох священиків.

95% українців в Англії — це бувші селяни та робітники. Вони працюють головно в текстильній та металевій індустрії, а також в копальнях вугілля. За 44 години в тижні текстильний робітник заробляє від 23 до 25 дол., а робітник в металевій індустрії та в копальнях вугілля — від 28 до 33 дол. До цього вони часом доробляють по 8-10 дол .тижнево в формі бонусів та „овертаймів".

Такі заробітки на американські відносини дуже низькі, але, при скромному житті, вони дозволяють нашим робітникам матеріяльно підтримувати свої народні інституції і робити певні заощадження. Багато українців в Англії придбали собі власні доми, звичайно на сплати. Правда, це скромні інвестиції, бо домики, які наші люди набувають на провінції, коштують всього 800-1,200 дол., а камениці в Лондоні — від 6,000 до 9,000 дол.

Дехто починає здобувати собі місце і в торговельній ділянці, про що свідчить коло 20 українських склепів в Англії, головно харчових крамниць ,між ними і одна гуртівня. З другого боку, деякі родини таки живуть в злиднях. Вислідом скрутного матеріяльного положення та духової розгублености в чужому оточенні є в Англії понад 300 нервовохворих, які обтяжують українську спільноту.

5. Світла і тіні Парижу

Уже на самому вступі треба сказати, що в Парижі сьогодні можна знайти більше тіней, як світла. Правда, дослівно кажучи, Париж ще і сьогодні є, мабуть, найбільш освітленою столицею в Европі. В головних центрах міста, куди напливають щорічно мільйони туристів, він прямо топиться в чепурно та елеґантно дібраних кольорах неонових світел. Це стосується не тільки до зовнішніх світляних ефектів, але й до відновлених в модерному стилі крамниць з справжнім французьким смаком.

Але це тільки фасада, яка ніяк не надолужує тіней повоєнного Парижу. Сучасний Париж годі порівнювати з Парижем передвоєнних років. За цей час він сильно підупав та змиршавів своїм зверхнім виглядом. Здається, за останніх двадцять років Париж не зробив нічого, щоб законсервувати своє зверхнє обличчя, не кажучи вже про будь-яке модерне будівництво .Він живе давньою славою, яка сьогодні вилазить з усіх щілин та облупаних кам'яниць, бо зуб часу робить своє.

Коли ми писали про скрутну мешканеву ситуацію в Лондоні, то ми тоді не бачили ще Парижу. Тут ця проблема справді фатальна. Старі помешкання, ренти яких контрольовані, є прямо жахливі. Тим часом модерні апартаменти йдуть на вагу золота, якщо взагалі можна їх дістати. Часто грошова сторінка це тільки частина проблеми: крім цього, треба вживати ще й інших заходів, щоб дістати апартамент з модерним комфортом. Одній американській родині, по довгих розшуках, нарешті запропоновано можливий апартамент, але під умовою, абстрагуючи від високого ренту, що льокатор допоможе доньці власника апартаменту приміститись в Голливуді. На нещастя, вже самий вигляд доньки був такий, що бідний американець мусів зрезиґнувати з цієї оферти.

В Парижі панує страшна дорожнеча. Коли ми приїхали, наші знайомі розказували, що після Парижу жадна інша столиця в Европі не буде нам страшною щодо цін. І це хіба правда. Тут кошти життя на яких 20% вищі, як у Вашинґтоні. Це так в загальному, бо ціни на певні речі в два-три рази вищі, як в Америці (папіроси, солодощі, м'ясо, радіо, телевізії, холодильні, машини до прання тощо). Дешевше тільки вино, яке французи п'ють не тільки при обіді і вечері, але часто й на снідання. Минулись ті часи, коли з долярами у Франції можна було жити на половину дешевше, як в Америці .На вільному ринку, в Америці і Швайцарії, за одного доляра можна дістати понад 400 франків, замість 350 франків за офіційним курсом, але це ніяк не рекомпенсує інфляції французької валюти.

ЗАКЛИК ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ

Дорогі Братта та Сестри, Сини й Дочки Лемківщини!

Саме 21 рік минув з того часу, коли тут, в Америці засновано Товариство: Організація Оборони Лемківщини, яке поставило собі за ціль розбудувати, поширити та скріпити цю Організацію, щоб до неї належало якнайбільше лемків, які живуть у ЗДА і в Канаді, щоб вона мала найбільше відділів, щоб всюди там, де перебуває хоч мала кількість лемків, був такий відділ, а подруге — здобути відповідні фонди для поширення культурно-просвітнього та освідомчого руху серед своїх збаламучених ще московською дурійкою тут в Америці братів лемків, а головно на нашій Лемківщині, та для видання свого місячника „Лемківський Дзвін", а конкретно, щоб здобути для такої цілі ухвалений загальними зборами Товариства з 1936 року 10.000-доляровий фонд Оборони Лемківщини. Попередні управи Товариства у великій частині виконали це своє завдання, бо зорганізували коло 50 відділів, та зібрали коло 7.000 долярів.

Ті гроші розділено: на Рідну Школу, Народні Доми, читальні, поміч студентам, бібліотеку та газети, що їх львівські редакції висилали на Лемківщину. А рівночасно підтримувано видавання місячника „Лемківський Дзвін" у Ню Йорку.

Так гарно розпочата робота, яка, очевидно, як національна, мусіла бути протибольшевицька, з приступленням Америки до другої світової війни почала підупадати. Коли большевики, як союзники ЗДАмерики, почали поширювати тут свої впливи, діяльність Товариства майже цілком завмерла.

Теперішній провід Централі намагався оживити ту діяльність, але воно не вдалося, головно тому, що не стало вже самої Лемківщини.

Вже понад 10 років пройшло з того часу, як обидва наші головні вороги попалили наші хижі, силою позабирали нашим людям їхнє майно, тисячі помордували, попалили наші церкви, багатьох живцем позакопували в землю.

Майже всіх лемків виселили тоді в глибину совєтської Росії, а решту населення, яка ще встигла залишитися, другий не менший наш ворог, порозселював по всій Польщі так, що здавалося, пропав слід по наших лемках. — І наша Лемківщина сьогодні лиш руїнами та димарями пригадує всьому світові, що там сталась велика кривда, що там розігралась велика трагедія, за яку ми — лемки, що живуть тут на свобідних землях Вашинґтона, ніколи не можемо забути!

Тепер на землях Польщі, де ще живе коло 100.000 лемків, настало деяке полегшення. Комуністичний польський уряд дозволив навіть нашим братам організувати свої культурно-освітні Товариства, говорять про навчання лемківських дітей по українських школах, вже менше б'ють лемка за те, що він, живучи серед польського моря, говорить своєю мовою, кажуть навіть, що є можливий поворот населення у свої улюблені гори та полонини, покищо тільки одиницям, що їх хати та господарства залишилися незайнятими пришелцями.

Управа централі Організації Оборони Лемківщини у час великого смутку та трагедії цілого нашого Народу, а найбільшої наших братів та сестер лемків, закликає усіх тих, у кого ще збереглось лемківське серце, хто ще не забув за свої батьківські верхи та полонини, щоб знову ставали активними членами Організації Оборони Лемківщини.

Ця активність потрібна тепер для трьох цілей:

1) Доказати перед усім світом, що ми ніколи не зречемося прав до нашої батьківської землі.

2) Видати книжку про історію, культуру, звичаї та обичаї Лемківщини зі знімками наших пам'яток: церков, Народних Домів і т. п. Ця книжка потрібна дуже для будучих поколінь, як доказ, хто є правдивий господар Лемківщини, а перекладена на інші мови, може служити, як засіб пропаганди нашої справи серед політичних міжнародних чинників.

3) Може в скорому часі буде потрібна моральна та матеріяльна допомога нашим братам та сестрам у Польщі для здійснення їх боротьби за привернення їхніх прав до повороту до їхніх сіл, хиж та ґрунтів.

Для здійснення цих, для нас тут невеликих, а для наших братів і сестер дуже важливих завдань, є потрібне, щоб ми були зорганізовані, бо тільки через свою організацію зможемо допомогти обороняти інтереси й честь наших братів і сестер лемків. Бо падуть люди, й впали великі жертви, пройшла нашими землями велика руїна, але правда про лемків мусить вічно жити!

І. Сквіртнянський — секретар.
Адв. Михайло Радик — касир.
Д-р Юліян Налисник — в. о голови (380 E. 10 Стріт, Ню Йорк, 9, Н. Й.),
Степан А. Пельц — заст. гол.

З Каліфорнійської хроніки

Лос Анджелес. — Сонячна Каліфорнія, що простягається вздовж Тихого океану на віддалі 1.000 миль, від стейту Ореґон на півночі до Мексико на півдні, подекуди 300 миль завширшки, це другий найбільший стейт в ЗДА і щодо обширу землі, маючи 158,803 квадр. миль (більший, як британський острів), і щодо населення, маючи коло 14 мільйонів мешканців. Країна великих контрастів і можливостей. В цій країні рож і зелені є гори, покриті снігом й ледівцями, є й один чинний вулькан, є долини з вічною весною, та найгарячіші сухі пустині, як „Долина Смерти" 276 стіп понижче позему моря. В цій країні золота є карликуваті дерева і 4000 років старі секвої, одна 364 стопи висока і найвища в цілому світі. Тут повітря, сповнене запахами рож і квітів, з приємністю вдихується повними грудьми, а є місця наповнені випарами газоліни, димами з рафінерій, що очі видають і не дають дихати. Країна з найбільшою на світі фільмовою та летунською індустрією і взагалі третій у ЗДА індустріяльний центр (без страйків), до якої щомісяця прибувають десятки тисяч нових поселенців з усіх стейтів ЗДА та іміґрантів. Українців вона якосьто не дуже вабить і, в порівнянні до інших національностей, українців тут дуже мало. Та ті українці, що тут живуть, наладнали своє організоване життя і не тільки збирають рясні оплески на телевізійних виступах, але ведуть й іншу культурну роботу.

Осередок українців у п'ять і пів мільйоновій метрополії Лос Анджелесу має свою організацію, Українську Централю, при якій згуртовані інші українські товариства і українська суботня школа для дітей шкільного віку. Кожночасна управа Української Централі влаштовує імпрези й національні свята. Українських церков є три: одна греко-католицька і дві православні (Теодоровича і Григорія). Український Народний Дім збираються будувати, вже придбана площа і зібрано дещо грошей на будівельний фонд і є надія, що незадовго візьмуться до виконання цієї так важливої і необхідної справи.

Цьогорічна діяльність українців в Лос Анджелесі почалася на український Святвечір (6 січня) спільною вечерею в святоандріївській православній церкві, що відбулася по церковній відправі в церковнім приміщенні. На спільну вечерю прибуло так багато українців, що довелося вдруге застеляти столи. Парафіяльна Рада теплими словами привітала о. настоятеля парафії, діти парафіяльної школи виступали з декламаціями та грою на фортепіяні і, вислухавши наші колядки та думками полинувши на рідні поневолені землі, люди, що принесли свою культуру, звичаї й обичаї на побережжя Тихого океану, гутірно і з вдоволенням розходились домів.

Слідом за тим Українська Централя влаштувала зустріч Нового Року своєю традиційною Маланкою з забавою. Зібралася публіка, зокрема молодь, задоволена, що може добре забавитись. В Лос Анджелесі раз на рік йде дощ, чому саме йому сподобалося падати під час маланчиної забави і до того так рясно і перешкодити багатьом прибути на забаву, здається навіть в тутешній, на світі найбільшій обсерваторії, що на 20 миль довгій і 5 миль широкій гранітній горі Паломар побудована, не відгадали б і на 20 тонновім з 200 цалевим діяметром шклянім диску не відчитали б.

В суботу 26 січня ц. р. Українська Централя влаштувала Свято Державности й Соборности. В програму свята входили сольоспіви, спів молодечого хору, фортепіянові виступи і реферат. Вступне слово сказав голова Української Централі інж. В. Сіяк.

За американським гимном, проспіваним молодечим хором під орудою о. Бердаря, пролунало й наше: „Нехай буде на віки слава..."

Проф. В. Гаєвський в історичному нарисі провів генетично перед приявними темні і ясні сторінки нашої бувальщини, обіймаючи доповіддю всі українські землі, по програній центральними державами війні, згадав і Листопадовий Зрив, Національну Раду Галичини й Буковини, український уряд в Станиславові і вкінці синтезу: злуку всіх українських земель.

Сольоспіви „Синя Чічка" і „Ой, вербо, вербо кучерява" проспівав гарно і з чуттям Лев Вахнянин.

Декламації студентки С. Березовської „О, Боже!" і малого В. Зозулі „Живи Україно" публіка нагородила рясними оплесками.

Приємно було слухати фортепіянові соля пані Куриленко-Вахнянин та студента консерваторії В. Валея. Відомо, що пані Куриленко-Вахнянин є майстер фортепіяну, але й згадати б, як люди з захопленням говорили „який великий поступ у молодого Балея". Так, дійсно, поступ дуже великий. На 8 лютого він виступає, як соліст-піяніст на концерті спонзорованім „Гайленд Парк симфоні оркестра" і „Френклин едалт скул" в Лос Анджелесі, з творами Россіні, Ціпорлен, Шопена й Бородіна.

Програму свята гарно закінчував молодечий хор піснею „За тебе Україно" і Національним Гимном, а перед тим о. Бердар згадав ще про молитву, яку читав в Конґресі Преосв. Кир Амвросій Сенишин.

Молодечим хором варто більше занятися саме тому, щоб дати нагоду молоді частіше брати участь в громадському житті. Хотяй число двадцять вистачальне, то однак варто його посилити навіть з тим, що кілька старших басів могли б залишитися.

Тут, в Галивуді живе, собі (відтягнувшись від громадського життя) славний український бандурист Василь Ємець. Є надія, що в сорокріччя української Державности й Незалежности українська громада запросить його до звеличення так важливих роковин.

В неділю 27 січня ц. р. в святоандріївській православній церкві по Службі Божій відчитано молитву Впреосв. Іоана Теодоровича, читану в Конґресі з нагоди роковин 22 січня.

В неділю в святоандріївській православній церкві в Лос Анджелес була відправлена Панахида за героїв Крут.

А. Вусик

Короткі Вістки

● **Л. Ф. Паламарчук**, про якого мало хто з самих українців знає, що він є „міністром закордонних справ" УССР і очолює „українську" делеґацію в Об'єднаних Націях, — важко хворий. Він дістав серцеву атаку і вже два тижні лежить у віллі совєтської делеґації в Ойстер Бей на Лонг Айленді, Н. Й.

● **Комуно - польський уряд** звернувся до американського уряду з просьбою скасувати заборону польському кораблеві „Стефан Батори" причалювати в американських портах. Америка видала цю заборону 1949 року, вмотивувавши її тим, що „Стефан Батори" використовує свої подорожі для протизаконних цілей. Цим кораблем утік був із ЗДА комуністичний ватажок Ґергард Айзлер.

● **Комуно - мадярський уряд** видав заборону вивозити за кордон мадярсько - англійські, мадярсько - французькі й мадярсько - німецькі словники. Це розпорядження вдаряє особливо по втікачах, які масово закуповують ці словники і забирають їх з собою інколи, як єдине своє „майно". За вивіз з Мадярщини цих словників накладається велику кару.

● **Австрійський уряд** заборонив тимчасово виступати мадярським мистцям і спортовцям в Австрії, щоб оминути прикрі інциденти між ними і мадярськими втікачами. Мадярські втікачі демонструють проти своїх земляків, які виїздять за кордон з дозволу уряду Кадара. Відкликано змагання австрійської і мадярської футбольних дружин, які мали відбутись шляхом обмінних виступів у Відні і Будапешті.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Балтімор, Мд.

22-ге Січня — святочна імпреза в Роковини Української Незалежности і Соборности

Заходами Відділу УКК та при активній співпраці діючих місцевих організацій та установ відбулося в неділю 3-го лютого в залі ІВКА Свято Самостійности і Соборности в роковини актів 22 січня. Імпрезу започатковано відспіванням Американського Гимну, що його виконала панна Ліда Чумак при фортепіяновому акомпаніяменті панни Оксани Мацюрак. Отець А. Ілінський, парох УАПЦеркви прочитав той самий текст молитви, яку виголосив в Конґресі Митр. УАПЦ І. Теодорович. VI-ий Універсал, який був проголошений в Києві 22 січня 1918 р., прочитав майор П. Калиновський. Святочну промову виголосив голова нашого Відділу УККА д-р О. Дерій. Прелеґент змалював загально національні революції російської імперії, бо кожний нарід боровся за свою незалежність, а в тому й український взявся до будівництва власної держави і та боротьба довела до створення Української Народної Республіки. І хоч здобуто й осягнуто національну незалежність, а через рік проголошено соборність всіх українських земель, то не пощастило українському народові вдержати свою самостійність, бо не було зовнішньої помочі супроти переважаючих ворожих сил.

Мішаний хор УАПЦеркви під орудою о. Ілінського відспівав „Гей колись була розкіш" — муз. Демуцького, „Чорноморець" того ж самого композитора. Цей хор виконав ще „Повій вітре" — муз. Ступницького. Виконання всіх пісень було вдале. Учениця тут. УМІнституту, п. Марійка Хмілевська гарно виконала фортепіянове сольо.

Деклямували: панна О. Лучишин „І в мене був свій рідний край" — Б. Лепкого, та О. Вулавка — „Думу про проголошення Української Народної Республіки".

Чоловічий хор місцевого Відділу ООЧСУ під дириґуванням п. Б. Мельника відспівав „Від синього Дону". Спільним відспіванням українського Національного Гимну закінчено святочну академію.

Т. Ц-к

Ню Йорк, Н. Й.

Конференція представників політичних організацій

Заходом Об'єднання Прихильників УНРади та Представництва ВО. УНР в ЗДА, відбулася тут 12 січня 1957 р. конференція представників політичний організацій, які піддержують Державний Центр УНР, в справі „реорганізації" УНРади.

Представник ВО УНР, проф. І. Паливода поінформував про теперішній стан переговорів між політичними партіями, які входять до УНРади, та про нові вимоги, які поставили опозиційні фракції. З тих інформацій виходило, що в УНРаді існує далі, помимо енергійних заходів президента д-ра С. Витвицького, затяжна криза, і що досі нема виглядів на повне погодження між двома напрямками в УНРаді, та що через те, покищо, нема, на жаль, практичних можливостей на полагодження цієї кризи ще перед скликанням IV Сесії УНРади, яку през. д-р Витвицький мав призначити на 9 лютого.

Після доповіді зав'язалася дискусія, в якій всі представники подавали свої завваги й побажання. Стверджено, що брак ширшої консолідації внутрі УНРади, потрібної для добра української справи, тривожить українське громадянство в західніх країнах і в ЗДА та що ці непорозуміння шкодять українській справі теж на міжнародному форумі.

У висліді цієї наради одноголосно схвалено відповідну резолюцію-звернення до президента Витвицького і Пленуму УНРади.

М. Ш-ич

Свято Жінки-Героїні

Окружна Рада Відділів Союзу Українок Америки в Ню Йорку уладила в неділю 3 лютого Свято Жінки-Героїні. Свято відкрила голова Окружної Ради п. Іванна Бенцаль, а п. Ірина Павликовська виголосила відповідну доповідь. Прелеґентка представила шлях, який пройшла українська жінка за останніх 100 років, що від пригнобленої жінки-кріпачки зуміла піднятися на вершини національної свідомости і ставити геройський спротив ворогові не в поодиноких випадках, а в масі. Перейшла всі етапи праці і боротьби української жінки, згадала жінок з першої світової війни. Пригадала геройську постать Ольги Басараб, що була першою жертвою насильства, за якою пішли інші, щораз численніші, і на їхньому прикладі виросло ціле покоління жіноцтва, яке брало активну участь в другій світовій війні, геройство яких уділилося масам і створило тип української жінки, що не дбає за особисті інтереси, а поставила себе на службу ідеї. Всюди, на кожному кроці, воно ставить геройський спротив ворогові, чи то в щоденному житті чи в таборах каторжної праці. Як символ спротиву окупантові беремо табір в Кінґірі, де 500 жінок розчавлено танками, 600 переселено на Колиму, а все таки не зламано духа спротиву, він триває. Українська жінка вміла понести великі жертви, але не вміла їх скапіталізувати, і те завдання лежить на нас, жінках з еміґрації. Щоб ми могли успішно капіталізувати геройську поставу наших жінок в краю, потрібно є нам сильної організації і її мусимо поповнювати все новими силами. Покликалася на слова державного секретаря Джана Фостера Доллеса, який сказав, що коли хочемо побити ворога, треба нам духового спротиву народу. Наш нарід дає духовий спротив, нам на еміґрації треба духової єдности, сильної організації і матеріяльних засобів для допомоги в боротьбі нашого народу.

Після реферату п. Марія Боднар, при акомпаніяменті п. Олі Дмитрів відспівала три пісні: „Як їхалам з Гамерики додому" — Гайворонського, „Ой, одна я, одна" — Углицького і „Розвійтеся з вітром" — Степового, а п. Валя Калин по-мистецьки віддеклямувала вірш Ярослава Курдидика „500". Автор, який написав той вірш під першим враженням відомостей про події в Кінґірі, був на залі і присутні нагородили його, як і декляматорку рясними оплесками. Свято закінчила п. Іванна Бенцаль, що подякувала виконавцям за їх участь в імпрезі.

Заля Літературно-Мистецького Клюбу була вщерть виповнена, переважно жінками, що мимо дуже несприятливої погоди прийшли, як кожного року в місяці лютому, віддати пошану українській жінці-героїні, відсвіжити в пам'яті тернистий шлях, яким українська жінка йде до здобуття волі свойому народові, і зачерпнути з прикладів наших героїнь сили до дальшої праці і віри в перемогу нашої української правди.

млд

Балтімор, Мд.

Українські студенти — Героям Крут

Українське студентство Балтімору, зорганізоване в Українській Студентській Громаді, що її під сучасну пору очолює студ. Оксана Пісецька, не забуло в цьому році свого національно-морального довгу перед Крутянськими Героями. Українські студенти Балтимору подбали за те, що в неділю, 27-го січня ц. р. після співаної Служби Божої в обох українських церквах цього міста відправлено панахиди по Крутянських Героях. В українсько-католицькій церкві св. Михайла панахиду відправив українсько-католицький парох Балтимору, о. Петро Мельничук, а в українській православно - автокефальній церкві її парох о. Андрій Ілінський. Парохіяни масово взяли участь в панахиді.

Вечером того ж дня Українська Студентська Громада Балтимору вшанувала 39-ті роковини Бою під Крутами Академією, що відбулася в свіжо-збудованій залі ІВКА при Петерзон-Парк евню. Виконавцями програми Академії були члени УСГромади та учні вищих кляс середніх шкіл. Теж балтиморський Відділ УМІ вийшов назустріч УСГромаді в складанні програми вечора.

Академію відкрив та нею проводив почесний голова УСГромади д-р Ярослав Шав'як. Після вшанування Крутянських Героїв однохвилинною мовчанкою, учениця УМІ, п. Таня Михайлишин, відіграла „Жалібний марш" Діябеллі. Реферат про Крути виголосив редактор „Смолоскипів", Осип Зінкевич. Реферат був добре опрацьований і згадав про ті моральні зобов'язання, які Крути ставлять перед українську еміґраційну молодь. Зчерги студ. Лідія Чумак, під фортепіяновий супровід п. Л. Шав'як, відспівала дві пісні, а саме „Думу" до слів Кулика з музикою Остапа Бобикевича і „Тугу" пісню Осипа Залеського. Інсценізація „Літопис Крут" пригадала глядачам всі подробиці, зв'язані з Крутянською подією. Автор і режисер інсценізації — ред Осип Зінкевич. Участь в інсценізації брали студентки і студенти: Ліда Чумак, Віра Сушко, Марта Пісецька, Михайло Пилипчук, Юрко Ілінський і Юрко Чумак. В дальшій програмі були деклямації п. Люби Купчик (вірш Дажбожича „Крути") і п. Христі Совган (вірш Олекси Стефановича „Крути"). Збагачували програму вечора фортепіянові соля учениць балтиморського Відділу УМІ, Марійки Хмілевської, що відіграла Ст. Геллера „Незнаний вояк" та „Нетерпіння", і Тані Михайлишин, що грала твір Кединґа „Паде листя". Студенти Віра Сушко, Ліда Чумак і Юрко Ілінський відспівали тріо „Їхав стрілець на війноньку". Хор українських студенток Балтимору трьома піснями: „Видиш, брате мій", „Чорними хмарами" і „Ви жертвою в бою нерівнім лягли" закінчив програму, після чого всі його учасники відспівали український національний гимн.

Сценічні декорації виконали Юрко Котик і Михайло Пилипчук. Фортепіяновий супровід вечора був в руках п. Лідії Шав'як, керівника балтиморського Відділу УМІ.

Українські громадяни Балтимору виповнили простору залю ІВКИ до останнього крісла. Крутянський вечір у своїй цілості залишив в них миле враження. Ред. Осип Зінкевич та культурно - освітній референт УСГромади вложили багато праці для успіху вечора. Українським студентам Балтимору, що всього рік, як зорганізовані в Громаду, треба поґратулювати за таку культурну імпрезу.

(в. к.)

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 31.

	Передплата	Пожертва	Разом
С. Бук, Шикаґо	4.00	10.00	
Б. Роздільський, Саскатун	4.00	3.00	
С. Гординський, Верона	4.00	2.00	
Д. Николенко, Челзеа	4.00	1.00	
С .Матичин, Говел	4.00	1.00	
І. Дусаненко, Ню Йорк	4.00	1.00	
М. Вацик, Ню Йорк	4.00	1.00	
І. Усик, І. Шикаґо	2.00	3.00	
І. Василаць, Палатайн	3.00	1.00	
О. Фуртак, Торонто	2.00	1.00	
М. Руснак, Рачестер	2.00	1.00	
П. Яворський, Гомер С.	2.00	2.00	
Д. Савчак, Асторія	1.00	1.00	
Н. Сідорський, Филаделфія	1.00	1.00	
Я. Бігун, Нюарк	4.00		
Д. Барчук, Кенора	4.00		
М. Семків, Шикаґо	4.00		
О. Карпяк, Маямі	4.00		
В. Рудь, Гемтремк	4.00		
В. Гарасімо, Йонкерс	4.00		
М. Солтис, Ванковер	4.00		
Б. Н. Приходько, Ню Йорк	4.00		
В. Добчанський, Ню Гейвен	4.00		
И. Вибачинський, Лос Анджелес	4.00		
Д. Петренко, Сан Франсіско	4.00		
Я. Берестянський, Шикаґо	3.00		
И. Горбатий, Сиракюз	2.00		
А. Вробель, Шикаґо	2.00		
І. Яцусь, Джерзі Сіті	2.00		
М. Війтович, Дітройт	2.00		
І. Булка, Ню Йорк	2.00		
В. Гачкевич, Ню Гейвен	2.00		
П. Павловська, Йонґстави	1.50		
Я. Клюка, Честер	1.00		
Е. Гавришків, Шикаґо	1.00		
Н. Сендецький, Ст. Пол	1.00		
С. Кравс, Флінт	1.00		
П. Брезден, Бутте	1.00		
С. Ославський, Дітройт	1.00		
Т-во Укр. Січ, Відд. 59 УНСоюзу, Бріджпорт		10.00	
М. Сидорук, Фултон		4.00	
Л. Котович, Клівленд		4.00	
А. Палій, Шикаґо		4.00	
М. Кос, Дітройт		4.00	
С. Луців, Лонг Біч		3.00	
А. Блавцяк, Куртіс Бей		2.50	
І. Гречин, Юнійондейл		2.50	
В. Хміль, С. Плейнфілд		2.00	
П. Войцховський, Амстердам		2.00	
А. Маланяк, Дітройт		2.00	
П. Заяць, Сентерлайн		2.00	
О. Юр, Филаделфія		2.00	
М. Козулькевич, Медфорд		2.00	
І. Холевка, Бруклин		2.00	
А. Крупа, Торонто		1.75	
В. Бонк, Торонто		1.00	
І. Шумко, Флінт		1.00	
І. Добрянський, Торонто		1.00	
М. Матучин, І. Ст. Луїс		1.00	
Л. Рудко, Клівленд		1.00	
А. Стойко, Гемтремк		1.00	
П. Андрушечко, Перт Амбой		1.00	
Д-р А. Базар, Торонто		1.00	
М. Срібняк, Клівленд		1.00	
С. Ковальчук, Шикаґо		1.00	
І. Кривецький, Белфілд		1.00	
П. Поврозник, Норвуд Парк		1.00	
Р. Юркевич, Джолієт		1.00	
М. Калакура, Нюарк		1.00	
К. Процьків, Релайґ		1.00	
М. Барановський, Торонто		1.00	
М. Вилка, Торонто		1.00	
Н. Стець, Ірвінґтон		1.00	
М. Шмайда, Ню Брітейн		1.00	
С. Януш, Гартфорд		1.00	
М. Баран, Вайтстон		1.00	
П. Лисенко, Пітсфілд		1.00	
М. Лобур, Арнолд		1.00	
о. Н. Проценко, Овінґс Міллс		1.00	
Мон. Св. Йосафата, Глен Ков		1.00	
І. Микулич, Сиракюз		1.00	
Д. Микитинський, Дітройт		1.00	
В. М., Ню Йорк		1.00	
Г. Креховець, Ст. Луїс		1.00	
П. Парницький, Фріголд		1.00	
М. Любинецький, Питсбурґ		1.00	
Г. Варгуліч, Йонґстави		1.00	
Разом	$ 106.50	$ 110.75	$ 217.25
Раніше проголошено	$5,433.40	$3,732.50	$9,165.90
Разом все . . .	$5,539.90	$3,843.25	$9,383.15

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

УРОЧИСТА КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕНА СТОЛІТТЮ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА ФРАНКА

22 грудня 1956 року відбулася урочиста конференція УВАН у ЗДА, присвячена сотій річниці народження Івана Франка. Проф. В. Дорошенко передав конференції привітання від Наукового Товариства імени Шевченка, а проф. Д. Чижевський — від Гайдельберзького університету.

Конференцію відкрив голова УВАН у ЗДА, проф. М. Ветухів, який підкреслив багатосторонність діяльности і творчости Івана Франка і сказав, що доповіді сьогоднішньої конференції висвітлять зв'язки Франка з людьми своєї епохи і покажуть його багатогранність.

Проф. Ветухів нагадав, що сьогодні на Україні неправдиво висвітлюють діяльність і творчість Франка і хоч у совєтській пресі хваляться розкішними виданнями творів Франка і пишуть, що, мовляв, „нехай якась Вільна Українська Академія Наук на задворках ЗДА спробує щось подібне видати", та УВАН може вільно і об'єктивно насвітлювати факти життя й творчости Франка. Нові дослідження різних сторін творчости Франка будуть висвітлені у доповідях сьогоднішньої конференції.

Володимир Дорошенко: „Франко і Грушевський"

Доповідач сказав, що розповість про взаємини двох великих учених мужів на підставі своїх спогадів, бо він довгі роки тісно співпрацював з ними обома. Проблема взаємин Франка і Грушевського має спеціяльне значення, бо тепер в СССР і на Совєтській Україні відзначається соту річницю народження Франка, а при тому фальшується питання взаємин Франка з Грушевським, очорнюється останнього і насвітлюється справу так, начебто Грушевський був ворогом Франка. При тому большевики покликаються на деякі листи Франка, що їх останній писав, бувши хворим, коли він, як відомо, все бачив у чорному світлі, та на мемуари дочки, яка фактично не могла бути свідком подій через свій вік.

Доповідач детально розповів про обставини приїзду Грушевського до Львова, куди він прибув на рекомендацію В. Антоновича, щоб перейняти катедру Історії Східньої Европи на запрошення провідних діячів-угодовців Барвінського, Вахнянина та інших. Франко, що був радикалом, не мав тоді великого впливу в Галичині, критикував політику урядовців. Грушевський був видатним і здібним організатором він притягнув до наукової роботи Франка. Про це він згадав у своїй статті про Франка, надрукованій в 1926 році в журналі „Україна". Там описано, як обидва познайомились і почали працювати. В той же час галицькі провідні кола були проти співпраці з Франком, проти його втягання в члени НТШ. Грушевський був за те, щоб Франко працював в університеті і намагався допомогти йому у цьому.

Далі проф. Дорошенко зупинився на розбіжностях у наукових поглядах Франка і Грушевського. Розбіжності в поглядах на історію України були в поглядах на окремі питання, проте, Франко ніколи не виступав проти основної концепції Грушевського.

Поки Франко був здоровий, він неодноразово давав високу оцінку Грушевського, зокрема в 1896 році написав про нього статтю. Брав участь в ювілейному збірнику на честь Грушевського.

Наприкінці проф. Дорошенко зазначив, що цілий період співпраці Грушевського і Франка пройшов у нього на очах, він знає багато фактів, що характеризують взаємини їх, і тепер опрацьовує та підготовляє до друку відповідні матеріяли.

Альфред Берльштейн: „Франко і Міцкевич"

Д-р А. Берльштейн, науковий співробітник слов'янського відділу Нюйоркської Публічної Зібліотеки, почав свою доповідь з твердження, що Франко був постаттю, яка мала не лише українське, а европейське значення. Його розвиток був дуже складний: він виховувався під впливом західньо - европейської літератури та ідей, літератур Австрії та Польщі. В часи молодости Франка Міцкевич мов величезний вплив у Польщі, вплив, що його свого часу порівнювали з пливом Линкольна в Америці. Міцкевича вважали одним з найбільших геніїв.

У Франка все життя помічався дуалізм у сталенні до Міцкевича — висока оцінка його, як поета, і негативізм у ставленні Франка до поляків. Доповідач нагадав факти з біографії Франка, що можуть пояснити це ставлення. 1897 року Франко опублікував гостру статтю про Міцкевича, в якій вилив свої почуття до поляків. Франко всюди знаходив у Міцкевича валенродизм, зрадливість, називав творчість Міцкевича отруйною. Пізніше, в 1914 році, Франко редаґував українські переклади Міцкевича і в передмові до видання дав високу оцінку Міцкевичеві.

Отже, на думку доповідача, Міцкевич увесь час відігравав подвійну ролю в житті Франка: він не міг протистояти чарам творчости Міцкевича і в той же час поборював його вплив. Можливо, в майбутньому ще буде досліджена ця цікава психологічна проблема взаємзв'язку двох геніїв, один з яких народився через рік після смерти другого.

Мілена Рудницька: „Франко і фемінізм".

Доповідачка почала з цитати з статті Франка з 1884 року про те, що тільки тоді, коли жінки приєднаються до руху за національне відродження України, цей рух переможе. Франко у своїй громадській і політичній діяльності підтримував жіночий рух. Підсумувавши ставлення Франка до жіночого питання, доповідачка назвала його феміністом.

Петро Одарченко: „Франко і Леся Українка".

Довголітній дослідник творчости Лесі Українки, проф. П. Одарченко, накреслив основні моменти взаємин двох письменників, що жили й творили в одну добу і хоч їх розділяли державні кордони, та духових кордонів не було. Перша збірка Лесі Українки вийшла в Галичині під доглядом Івана Франка. За свідченнями чоловіка поетки, вона використовувала свої переїзди за кордон через Львів, щоб доконче зустрітися з Франком, любила з ним розмовляти.

Франко неодноразово виступав з критичними статтями про творчість Лесі Українки, особливо високо оцінюючи лірику поетки. Його статті не втратили значення й сьогодні.

Листування Франка й Лесі Українки дуже цікаве, але до сьогодні повністю не опубліковане. Доповідач процитував кілька уривків з листів Лесі Українки до Франка, в яких вона висловлювала політичні погляди і які є свідченням і дружніх особистих взаємин і єдности поглядів. Проф. Одарченко нагадав про окремі моменти, порушені в листах Лесі Українки, наприклад, проблема чорної праці письменника. Поетка дуже співчувала Франкові, що він, зайнятий журналістикою, не має часу на поезію. На її думку, „Зів'яле листя" дорожче за всі публіцистичні статті Франка.

І. Франка і Лесю Українку споріднювали погляди на мистецтво, обидвоє були віддані ідеї національного відродження України і в той же час для обидвох був характерний европеїзм, вони вивели українську літературу на широкі шляхи світової літератури.

Дам'ян Горняткевич: „Релігійність Франка".

Доповідач зазначив, що дотепер погляди Франка на релігію достатньо не досліджені і в сьогоднішній доповіді він спробує лише перше наближення до проблеми.

Своє ставлення до релігії Франко виявив і в наукових писаннях, і в мистецькій творчості. Як учений, він досліджував український вертеп і колядки, заповнивши своїми публікаціями прогалину в українській науковій літературі.

Проф. Горняткевич нагадав про ряд мистецьких творів Франка, як наприклад, „Іван Вишенський", сповнених християнським духом. „Мойсей", за характеристикою Б. Лепкого, є перлиною української літератури, що сперта на біблійному мотиві. В суспільному житті Франко виявив себе, як людина високих християнських ідеалів, в листах неодноразово проступала його релігійність. Священик о. Бурґула на похороні І. Франка подав характеристику його, як людини дуже релігійної.

Проф. Горняткевич сказав, що є багато матеріялів, які свідчать про високу релігійність Франка. Треба далі досліджувати цю сторону великої людини.

Ярослав Білинський: „Франко і Драгоманов".

Я. Білинський, що є молодим дослідником історії громадських течій в Україні, сказав, що проблема Франко - Драгоманов є надзвичайно широкою. Нагадати тільки про те, що обидва постійно листувалися від 1876 року до смерти Драгоманова. У 1878 році Франко був заарештований і обвинувачений в тому, що належав до організації, яку очолював Драгоманов. У сьогоднішній доповіді буде порушена тільки проблема політичної співпраці Франка й Драгоманова в 1878—1890 роках, проминувши ідеологічні й наукові впливи.

Я. Білинський нагадав, що після ув'язнення Франка галицьке суспільство від нього відцуралося. Правда, за свідченням тогочасних мемуаристів (доповідач подав кілька цитат), тогочасне „суспільство" було досить на низькому рівні і Франко різко виділявся своїм европеїзмом. Він пробував видавати журнали, але суспільство його не підтримувало.

У 1881 році Франко висунув ідею закласти леґальний красзнавчий гурток, члени мали б офіційні підстави роз'їжджати по різних країнах. В 1883 році такий гурток був заснований і консультантом його став М. Драгоманов, який серйозно ставився до всіх починань Франка.

Певний час взаємини Франка й Драгоманова були загострені, бо Франко був змушений працювати в народовських органах, а Драгоманов натискував на необхідності створення партії, незалежної від народовців і москвофілів.

У 1886 році постало непорозуміння між Драгомановим і київською Громадою, вірніше її культурницькою течією, яку очолював проф. В. Антонович. Драгоманов дізнався, що в Києві організуються студентські гуртки, які підтримували не Антоновича, а Драгоманова. Він розраховував, що коли в Галичині буде заснована нова радикальна партія, то до неї приєднаються радикальні елементи з наддніпрянської України. Так під впливом Драгоманова Франко зорганізував незалежну Українську Радикальну Партію. Це була партія европейського типу, перша з українських партій, що виступила за загальне голосування, за проґресивний податок. До того ж партія була „мужикофільською".

Вплив Драгоманова на партію був великий, після його смерти вона почала розпадатися.

Закриття конференції.

В заключному слові проф. М. Ветухів зауважив, що, на його думку, конференція виконала своє завдання: дала нові матеріяли до пізнання відношення Франка до ідей і видатних постаттей доби, вона показала різнобічність інтересів Франка, яку завжди підкреслював М. Грушевський. Політична діяльність Франка досі чи не найменше досліджена, а вивчення її має особливе значення, бо на Україні тепер ці дослідження неможливі. Тому завдання дослідників у вільному світі — звернули увагу саме на цей бік життя й творчости Франка.

Відрадним є факт інтересу до Франка з боку молодих дослідників з нової ґенерації українських учених. Проф. Ветухів звернув увагу на те, що в сьогоднішній конференції брали участь дослідники, між якими різниця у віці сягає понад 50 років: доповідав свідок епохи, В. Дорошенко, і молодий дослідник, Я. Білинський, що тепер готується до праці в галузі історії Східньої Европи.

Виставка присвячена Франкові.

Музей-Архів УВАН у ЗДА організував під час конференції виставку, на якій були показані численні матеріяли: різні видання творів Франка — від 1890 років до трьох томів творів Франка, що їх видала „Книгоспілка" в Ню Йорку 1956 року. Цінні видання були одержані з колекції Д. Горняткевича. Загальну увагу відвідувачів виставки притяг жіночий альманах 1887 року, що його редаґував І. Франко, відомий „Перший вінок". Примірники численних газет показали, як вшановано пам'ять І. Франка в 1956 році, в століття його народження.

Л. Д.

†

Ділимося сумною вісткою з Ріднею, Приятелями і Знайомими, що дня 10-го лютого 1957 року відійшов у вічність на 71 році життя

бл. п. ІВАН ПІДГОРЕЦЬКИЙ

Похорон відбудеться дня 13-го лютого, о годині 9-ій рано з похоронного заведення Івана Ковальчика, 129 Grand St., Jersey City, N. J., до Церкви св. Петра й Павла, а відтак на цвинтар Holy Cross — North Arlington, N. J.

Вічная Йому Пам'ять!

Горем прибиті:
СОФІЯ, ТЕОДОЗІЯ і ЄВГЕНІЯ — доньки
МИКОЛА, ГРИГОРІЙ і СТЕПАН — сини

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШИКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Б-ва св. о. Николая, Відд. 106, відбудуться в неділю, 17-го лютого, в год. 12-ій вполудне, в Домі У. Н. Союзу, 843 N. Western Ave. Просимо всіх членів вирівняти свої вкладки за 1956 р. Суспендовані члени, як що вирівняють довги, будуть прийняті наново. Уряд на 1957 рік, вибраний так: Й. Коцовський, предс.; В. Любас, заст.; В. Івасютин, рек. секр.; Г. Дацьків, фін. секр.; М. Попіль, кас.; Й. Вшиницький, С. Хтей, В. Любас, контр. комісія; В. Дуда, Й. Петровський, хорунжі; П. Гошко, сторож підчас міс. зборів. Збори відбуватимуться такcамо як передтим, у третю неділю кожного місяця, а вкладки від членів збираємо переважно кожної неділі від год. 11:30 до 2-ої по полудні. Уряд просить усіх членів до щирої любови та кооперації для добра і слави У. Н. Союзу. Цей рік є передконвенційний. Хто зорганізує найбільше число нових членів так і заслужить бути делеґатом на конвенцію У. Н. Союзу в 1958 році.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Б-ва св. Йосафата, Відд. 217, відбудуться в неділю, 17-го лютого, о год. 2 по пол., у церковній залі, 305 Гадсон Ев. Проситься всіх членів прийти на збори, маємо дуже багато справ до полагодження. Довгуючих проситься вирівняти свої залеглості. Рівнож подається до відома всім членам, що кожний член є зобов'язаний привести зі собою одного або більше членів. Приєднуйте нових членів в передконвенційному році. Нововибраний уряд на 1957 рік: В. Гричух, предс.; М. Василишин, заст.; А. Іванів, фін. секр.; М. Макусій, рек. секр.; І. Деркач, кас.; В. Легкий, заст.; контрольна комісія: Г. Булавинець, П. Паснак, В. Колодяиський; надз. хворих: Евдокія Сорохтей; Т. Фалат, В. Вілей.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 83, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 17 лютого, о год. 1-ій, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин. Проситься членів, які платять річно, вплатити свою належитість, в противнім разі будуть суспендовані. Всі вкладки мусять бути вплачувані на час. — Чорномаз, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, Відд. 170, повідомляє, що збори відбудуться в п'ятницю, 15 лютого, в год. 6 веч., в приміщенні У. Н. Дому, 433 Hoboken Ave. Проситься членів громадно прибути і вирівняти свої вкладки. Багато членів мають рідню або знайомих, які ще не є членами У.Н. Союзу. Прошу їх привести або зголосити на зборах. — П. Мелень, предс.; В. Плечонь, кас.; І. Грабар, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Б-ва св. о. Николая, Відд. 5, відбудуться в неділю, 17 лютого, в год. 5-ій по пол., в залі укр. катол. церкви Чесного Хреста, 37-09 — 31 Ave. Просимо всіх своїх членів прибути на збори. Б-во св. о. Николая звертається до всіх українців, які живуть в Асторії, Л. Ай., щоб уписались до 5-го Відділу, себе і своїх дітей. — І. Сидор, пр.; А. Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Вва св. І. Хрестителя Відд. 270 відбудуться в неділю, 17-го лютого, о год. 3-ій по пол., в тимчасовім приміщенні УНД, 433 Hoboken Ave. Проситься членів прибути на збори заплатити місячні вкладки до Б-ва, а кому не можливо прибути на збори, гроші можна доручувати урядові Б-ва. — Т. Гіль, предс.; М. Баран, фін. секр.-кас.; В. Бутновський, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — С-во Преч. Марії Відд. 112 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 17-го лютого по 3-ій і 4-ій Службі Божій в церков. залі св. Петра і Павла. Проситься вплачувати свої вкладки точно. — А. М. Купер, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ, Відд. 155 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в п'ятницю, 15-го лютого, о год. 7-ій веч., в залі де звичайно. Проситься членів прибути, є важна справа до полагодження; довгуючих проситься вирівняти свої залеглості. — М. Чумер, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Б-во св. о. Михаїла, Відд. 140 повідомляє всіх членів, що спеціяльні збори відбудуться в неділю, 17. лютого, в церковній залі, зараз по співаній Службі Божій, о год. 11:30. Всі члени повинні прийти і вибрати новий уряд на 1957 рік. — В. М. Терлецький, предс.; І. Кравець, секр.-кас.

• РОЗШУКИ •

Пошукую стриєчних братів: Стефан, Василь СОРОКА і сестру Анну СОРОКА, родом з с. Середниця, пов. Лісько, які в 1941 р. були в Німеччині. Маю відомості від їх родини. Хто знав би про них або вони самі, прошу писати на адресу: Osyp SOROKA, 417 S. 6th St., Newark 3, N. J. — Заграничні часописи прошу передрукувати.

ПРОКОП Марію і ПРОКОП Анну, що виїхали коло 1914 р. до Ню Йорку, шукає син їх сестри Еви Рожко (батько Дмитро). Жили в селі Мощанець, п. Сянік. Писати на адресу:
RASKO T.
Isles les Villenow par Esbly
(S. et M.) — France

Шукаю
ІВАНА ЧЕМЕРИСА
(с. Йосифа),
нар. 1921 р. у Гриневі, повіт Вібрка.
THEODAT SHKOLNIK
1514 Kenilworth Avenue
Cleveland 13, Ohio, U.S.A.

Пошукую Тітку: АННА ВОЗЬНИЙ, її дівоче прізвище, вуйка Федора ВОЗЬНОГО, стрийка Ігната ВОЗЬНОГО, стрийка Дмитра ВОЗЬНОГО зі села Волосате, повіт Лісько, які виїхали до Америки по першій війні. Хто знав би про них, або вони самі, прошу зголоситись на адресу:
OLENA WOZNYJ
265 Balsam N., Timmins, Ont.
Canada

Пошукую Михайла, Дмитра і Нестора ХРУЩАКА, які перебувають в Америці. Маю вістку від їх брата Петра. Хто знав би про них, або вони самі, прошу писати до:
SOPHIE SMITH
17 Litchfield St.
Thomaston, Conn.
Заграничні часописи просимо про передрук.

ТУРЧИКА Андрія, сина Василя і Вікторії, ур. в селі Гута п. Березів (Вжозуф) пошукує донька брата Станислава. Останньо перебував в Cleveland, Ohio. Хто знає про нього, або він сам проситься написати: Ihor Malanchuk, 167 Ave. "C", New York 9, N. Y.

Пошукую свого брата Йосифа Мулика Ількович, з села Бистрого, Галичина. 1943 р. був у Німеччині. Пошукує Маруся Мулик, яка тепер живе на далекому Сході. Хто знав би щонебуть про нього, або він сам, прошу писати на адресу: Hawrylo Hajduk, 2322 W. Rice St., Chicago 22, Ill. — Прошу всі укр. часописи про передрук.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ТАРЗАН, ч. 3815. Один проти багатьох.

Швидким ударом мавполюдина відтяла решту шнура і скочила на поклад.

А жахом пройнятий помічник з криком побіг до своїх товаришів.

Тарзан метнувся до його зброї, але гістеричний крик вже заалярмував шалених піратів.